geschiedenis

Examen VWO

Voorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

20**06**

Tijdvak 2
Woensdag 21 juni
9.00 – 12.00 uur

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 84 punten te behalen; het examen bestaat uit 28 vragen. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Let op! Vraag 12 is een stelopdracht, reserveer daarvoor voldoende tijd.

Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam

De volgende gebeurtenissen staan in willekeurige volgorde:
1 President Nixon begint zijn driehoeksdiplomatie.
2 De Noord-Vietnamezen lanceren het Tet-offensief.
3 Vietnamese troepen boeken een grote overwinning bij Dien Bien Phoe.
4 De akkoorden van Parijs worden getekend.
5 In Parijs beginnen onderhandelingen tussen de Verenigde Staten en Noord-Vietnam.
6 Noord- en Zuid-Vietnam worden verenigd tot één socialistisch Vietnam.
7 De zwaarste bombardementen op Noord-Vietnam vinden plaats.

2p **1** ☐ Zet de gebeurtenissen in de juiste tijdvolgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Gebruik bron 1.
Een bewering:
President Kennedy beschrijft in deze bron de situatie in Zuid-Vietnam in 1961.

4p **2** ☐ Licht dit toe. Doe dat door:
- twee voorbeelden van het optreden van de regering van Zuid-Vietnam te geven die Kennedy voor ogen kan hebben gehad bij zijn beschrijving en
- twee voorbeelden te geven van de situatie in Zuid-Vietnam die Kennedy voor ogen kan hebben gehad bij zijn beschrijving.

Gebruik bron 2.
Een interpretatie:
Frits Behrendt beeldt in deze prent de dominotheorie uit.

2p **3** ☐ Toon dit aan.

Het optreden van Noord-Vietnam werd door de Verenigde Staten gezien als een schending van het Handvest van de Verenigde Naties. Toch doet het Congres geen beroep op de Veiligheidsraad om in de Vietnamoorlog in te grijpen.

2p **4** ☐ Welke reden had het Congres hiervoor?

Gebruik bron 3.
Deze foto is gebruikt door de Noord-Vietnamese propaganda, maar zou ook gebruikt kunnen worden om kritiek te leveren op Noord-Vietnam.

4p **5** ☐ Ontleen aan de bron:
- twee argumenten waardoor deze bron bruikbaar is voor de Noord-Vietnamese propaganda en
- twee argumenten waardoor deze bron bruikbaar is voor de Amerikaanse propaganda.

Gebruik bron 4.
Henry Kissinger doet deze uitspraak kort voor een belangrijke koerswijziging in de Amerikaanse buitenlandse politiek. Hij richt zich via de hoofdredacteuren tot de Noord-Vietnamese leiders en tot de bevolking van de Verenigde Staten.

4p **6** ☐ Leg voor elk van beide groepen uit
- welke boodschap Kissingers uitspraak voor die groep bevat en
- wat hij ermee wil bereiken.

De Volksrepubliek China was formeel geen partij in de Vietnamese oorlog. Toch was de Amerikaanse regering van oordeel dat de Volksrepubliek China wel degelijk betrokken was bij het conflict.

2p **7** ☐ Geef twee argumenten voor het standpunt van de Amerikaanse regering.

Op 10 september 1969 schrijft Henry Kissinger in een memorandum aan president Nixon: "We proberen het Vietnam-probleem op te lossen op drie fronten die heel veel met elkaar te maken hebben. Die fronten liggen in de Verenigde Staten, in Vietnam en op het gebied van de diplomatie. Om onze meest basale doelen via diplomatie te kunnen bereiken, moeten we succes hebben op beide andere fronten."

4p **8** □ Licht deze uitspraak toe. Doe dat door voor elk van beide 'andere' fronten:
- aan te geven, welk succes volgens Kissinger nodig was en
- uit te leggen waarom dit onmisbaar was om te slagen aan het diplomatieke front.

Een bewering:
Door het lezen van de Pentagon Papers gingen veel Amerikanen twijfelen aan het Vietnambeleid van de Amerikaanse regering.

2p **9** □ Licht deze uitspraak toe. Doe dat door:
- aan te geven waardoor de inhoud van de Pentagon Papers die twijfel opriep en
- een argument te geven dat kan dienen om aan te tonen dat die achterdocht ten aanzien van het Vietnambeleid van president Nixon terecht was.

Gebruik bron 5.

2p **10** □ Leg uit waarom dit perscommuniqué door de leiders van de Chinese Volksrepubliek gunstig is ontvangen, maar in West-Europa gemengde gevoelens oproept.

Een bewering:
Door de pingpongdiplomatie van Nixon en Kissinger hoopten de Verenigde Staten een einde te maken aan de Vietnamoorlog.

2p **11** □ Leg dit uit.

Inleiding bij vraag 12.
Stel: jij begon in 1964 aan een loopbaan als journalist. Je eerste grote artikel ging over het Tonkin-incident en de rol van president Johnson daarin. Ruim veertig jaar later kijk je hierop terug. Je schrijft je terugblik vanuit twee invalshoeken:
- de betekenis van het Tonkin-incident voor de Vietnamoorlog en
- de rol van president Johnson.

Je aarzelt over de titel van je terugblik, moet het *'De leugen regeerde'* heten of *'Het doel heiligde de middelen'*? Je hebt als geheugensteun twee bronnen verzameld (bron 6 en 7) die je bij je terugblik gebruikt.

Gebruik bron 6 en 7.

12p **12** □ Schrijf deze terugblik. Neem voorlopig beide titels en de cursieve kopjes over en volg aanwijzing *A* tot en met *D.*

A De voorgeschiedenis 1960-1964
Als inleiding geef je een kort overzicht van de directe voorgeschiedenis van de Amerikaanse betrokkenheid bij Vietnam. Doe dat door:
- eerst kort de *politieke* betrokkenheid van de Verenigde Staten bij Vietnam van 1960 tot 1964 te beschrijven;
- daarna, met bron 6, de *militaire* betrokkenheid van de Verenigde Staten bij Vietnam van 1960 tot 1964 te beschrijven.

B Het Tonkin-incident
Daarna ga je in op de verslaglegging van de gebeurtenissen in de Golf van Tonkin. Doe dat door:
- aan te tonen dat de beschrijving van de gebeurtenissen (bron 7) niet waarheidsgetrouw is.

Let op! Het vervolg van deze opdracht staat op de volgende pagina.

C De rol van president Johnson 1964-1968
Vervolgens geef je aan welke rol president Johnson heeft gespeeld in het Vietnamconflict tussen 1964 en 1968. Dat doe je door:
- aan te geven op welke manier president Johnson de gebeurtenissen in de Golf van Tonkin gebruikt voor zijn Vietnambeleid;
- aan te geven in welk opzicht dat beleid in 1968 is gewijzigd en
- twee redenen te geven waardoor dat gebeurde.

D Conclusie: regeerde de leugen of heiligde het doel de middelen?
Je rondt je terugblik af met een beargumenteerde conclusie. Je verwerkt daarin:
- de betekenis die de gebeurtenissen in de eerste dagen van augustus 1964 hebben gehad voor de Vietnamoorlog en
- de rol die president Johnson daarin heeft gespeeld.
- Streep één van beide titels door en geef een argument voor de keuze van de titel die je laat staan.

Van kind tot burger: Volksopvoeding via het onderwijs in Nederland (1780-1920)

Tot 1795 werden in de Republiek de rooms-katholieke inwoners achtergesteld bij de calvinisten.

2p **13** ☐ Maak met twee voorbeelden duidelijk op welke wijze deze achterstelling zichtbaar werd.

Gebruik bron 8.
Gozewijn Loncq (1758-1835) is een patriot.

2p **14** ☐ Leg uit hoe hij zijn politieke opvattingen verbindt met het onderwijs.

De Schoolwet van 1806 kan zowel vernieuwend als behoudend genoemd worden.

4p **15** ☐ Maak duidelijk wat vernieuwend en wat behoudend was in deze wet.

Koning Willem I probeerde vanaf 1815 de nationale eenheid te bevorderen door het onderwijs. In 1830 bleek dat deze politiek was mislukt.

3p **16** ☐ Verklaar deze mislukking. Doe dat door uit te leggen waardoor voor 1830 de nationale eenheid niet bevorderd werd door in het onderwijs nadruk te leggen op:
- het geloof,
- de vaderlandse geschiedenis en
- de taal.

Gebruik bron 9.
Uit de vergelijking van de twee kaartjes blijkt, dat tussen 1810 en 1834 in het zuiden van Nederland maar weinig departementen van de Maatschappij tot Nut van ’t Algemeen (het Nut) gesticht zijn.

2p **17** ☐ Verklaar dit vanuit de uitgangspunten van het Nut.

Gebruik bron 9.
Stel: je onderzoekt de verspreiding van het verlichte burgerschapsideaal in het begin van de negentiende eeuw. Voor zo’n onderzoek is deze bron enerzijds wel, anderzijds niet bruikbaar.

2p **18** ☐ Leg dit uit.

Gebruik bron 10.
Een historicus gebruikt deze tabel om aan te tonen dat in de negentiende eeuw in Nederland de welvaart onder de orthodox-protestanten stijgt.

4p **19** ☐ Geef de redenering waarmee de historicus de gegevens uit de tabel gebruikt om deze ontwikkeling aan te tonen en formuleer twee bezwaren tegen zijn conclusie.

Gebruik bron 10.
De weerslag van de Pacificatie van 1917 is in deze tabel terug te vinden.

2p **20** ☐ Toon dit aan.

In 1863 wordt als nieuw schooltype na de lagere school de HBS, de Hogere Burger School, ingevoerd. Reden voor die invoering was, dat het bestaande onderwijs niet meer voldeed.

3p **21** □ Leg dit uit, door:
- eerst een economische verandering in die tijd te noemen,
- daarna uit te leggen welke nieuwe eis deze verandering aan het onderwijs stelde en
- ten slotte aan te geven voor welke bevolkingsgroep de HBS bedoeld was.

Gebruik bron 11.

2p **22** □ Leg uit of er in de bron sprake is van overtreding van de Kinderwet van Van Houten.

Gebruik bron 11.
Deze bron vormt een illustratie van:
1 de gevolgen van het gezinsloonmodel en
2 de moeilijkheden bij het in praktijk brengen van de opvoedingsidealen van de Verlichting.

4p **23** □ Toon dit voor beide aan.

Gebruik bron 12.
Op grond van deze bron kun je concluderen dat:
1 het kabinet Kappeijne van de Coppello een liberaal kabinet is en
2 het idee van de nachtwakersstaat door dit kabinet wordt losgelaten.

2p **24** □ Ondersteun beide conclusies met een argument uit de bron.

Gebruik bron 13.
In deze bron komen gevolgen naar voren van de schoolwetten van 1857 en 1878.

4p **25** □ Noem een voorschrift uit:
- de Schoolwet van 1857 en geef met een voorbeeld aan hoe dit in de bron naar voren komt en
- de Schoolwet van 1878 en geef met een voorbeeld aan hoe dit in de bron naar voren komt.

Gebruik bron 13.
Jan Ligthart is een voorbeeld van de manier waarop onderwijs aan het einde van de negentiende eeuw kan bijdragen aan sociale mobiliteit.

2p **26** □ Toon dit aan.

Een bewering:
Een Verlichtingspedagoog zou de aanpak van moderne onderwijzers als Theo Thijssen en Jan Ligthart ouderwets vinden.

2p **27** □ Op grond van welke redenering kan deze bewering worden gedaan?

De Schoolstrijd heeft ertoe bijgedragen dat de leerplicht in Nederland later werd ingevoerd dan in andere West-Europese landen.

2p **28** □ Leg uit waardoor dat kwam.

Einde